

NOTICIAS DESDE EL INSTITUTO DE SEGURIDAD Y SALUD LABORAL DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

LA GENERALITAT PRESENTA EL SISTEMA CAREX-CAT

Los riesgos relacionados con la exposición a los agentes cancerígenos constituyen una gran preocupación de salud a nivel mundial, tanto por sus efectos sobre la población en general como por sus implicaciones en el ámbito laboral.

Las estimaciones de la incidencia del cáncer en la población indican que el cáncer de origen laboral seguirá siendo un problema de salud en el futuro, como consecuencia de la exposición actual de una parte de la población trabajadora. Por eso, la reducción de las exposiciones en el puesto de trabajo está considerada como una prioridad en la mayoría de las estrategias nacionales de seguridad y salud laboral.

La prevención efectiva y el control de la exposición ocupacional a estos agentes requieren de un conocimiento efectivo y de calidad que permita la toma de decisiones en materia de prevención de riesgos laborales y el desarrollo de políticas públicas basadas en la evidencia científica.

Parte de la población trabajadora catalana está expuesta, por motivos de trabajo, a agentes cancerígenos, pero hasta ahora no se disponía de un mapa de exposición en Cataluña que ofreciera el conocimiento necesario sobre la prevalencia de exposición de la población y que sirviera de base para el establecimiento de políticas públicas en esta materia.

Desde el Instituto de Seguridad y Salud Laboral (ISSL) se ha estado trabajando desde el año 2012 en el desarrollo del sistema CAREX-CAT, un sistema de información sobre la exposición laboral a agentes cancerígenos que sigue el modelo del sistema CAREX internacional y que permite llevar a cabo la estimación del número de trabajadores expuestos por agente cancerígeno y por actividad económica. Este sistema CAREX trabaja con los agentes cancerígenos que la International Agency for Research on Cancer (IARC) ha clasificado en los grupos 1 (carcinógeno en humanos) y 2A (probablemente carcinógeno en humanos), y con una selección de los agentes clasificados en el grupo 2B (posiblemente carcinógeno en humanos) y que se pueden relacionar con exposiciones de origen laboral.

El sistema CAREX-CAT

CAREX-CAT está constituido por una matriz en la que los datos de prevalencia de exposición se estructuran en tres niveles diferentes: por agente cancerígeno, por actividad económica y por operación o situación de exposición concreta en cada actividad.

Para el desarrollo de CAREX-CAT se valoró inicialmente la adecuación de extrapolar y adaptar los datos contenidos en el sistema CAREX-España 2007, pero la identificación de importantes limitaciones en este proceso de extrapolación motivó la necesidad de desarrollar el sistema a partir de datos propios obtenidos directamente de la población trabajadora de Cataluña.

Durante los años 2013-2015, técnicos del ISSL han visitado 1.590 empresas de más de 120 actividades económicas a nivel de grupo (3 dígitos según la Clasificación catalana de actividades económicas, CCAE-2009) para valorar las características de la exposición a los agentes cancerígenos presentes en los diferentes puestos de trabajo. La información recogida ha permitido llevar a cabo la estimación y la valoración de la población laboral expuesta, la identificación de los sectores de actividad y de las operaciones con mayor riesgo, y la descripción de las condiciones de trabajo asociadas a estas exposiciones.

El sistema CAREX-CAT también incorpora algunas mejoras con respecto al sistema CAREX original, como la estimación de la frecuencia de las exposiciones, la estimación de las exposiciones múltiples o la caracterización de las medidas de protección colectivas e individuales utilizadas en las diferentes empresas.

La información recogida con el trabajo de campo se completó con la obtenida a partir de otras fuentes, como la II Encuesta catalana de condiciones de trabajo (2012), en relación con algunos agentes, o a partir de la revisión bibliográfica sobre algunos sectores. Finalmente, y para completar los sectores de actividad económica, está previsto incorporar la información correspondiente a los sectores de enseñanza y de sanidad durante el primer semestre del año 2016.

Información disponible

El sistema CAREX-CAT dispone de información sobre la población trabajadora de Cataluña expuesta a agentes cancerígenos a diferentes niveles.

Por una parte, CAREX-CAT permite obtener la estimación del número de trabajadores expuestos por actividad económica con diferentes grados de agregación. Esto facilitará el acceso a la información específica que los usuarios potenciales del sistema requieran en función de su campo de interés, desde la aproximación más general

en el ámbito de toda Cataluña hasta un nivel muy detallado a nivel de grupo para más de 120 actividades económicas.

Por otra parte, el sistema permite acceder a la información por agente cancerígeno, y obtener datos sobre las actividades con más trabajadores expuestos a cada agente y las prevalencias de exposición en función de la frecuencia de exposición (exposición ocasional o continua). Igualmente, el sistema ofrece información detallada sobre las diferentes operaciones y procesos asociados a cada uno de los agentes y actividades económicas, así como información sobre las características del proceso y de las medidas preventivas utilizadas en las empresas.

Toda esta información puede ser de utilidad tanto para las personas implicadas en la prevención de los riesgos laborales como para las empresas y los trabajadores, o para los investigadores interesados en temas de salud laboral. Este conocimiento específico y de calidad es igualmente imprescindible para establecer prioridades de actuación para el desarrollo de programas de intervención que permitan actuar de forma efectiva para mejorar las condiciones de seguridad y salud de los trabajadores potencialmente expuestos, ya sea por parte de las mismas empresas y servicios de prevención como por parte de las administraciones públicas.

Actualmente, se está trabajando para hacer accesible la información del sistema CAREX-CAT y para ponerla a disposición de todas aquellas personas o entidades interesadas en su uso.

Jornada “Exposición laboral a cancerígenos en Cataluña. El sistema CAREX-CAT”

El pasado mes de noviembre se celebró la jornada técnica de presentación del sistema CAREX-CAT, organizada por el ISSL con el objetivo de compartir los resultados obtenidos en el trabajo realizado desde el ISSL con el fin de caracterizar la exposición a agentes cancerígenos en Cataluña.

La jornada iba dirigida a los profesionales de la prevención de riesgos laborales y a todas aquellas personas del mundo del trabajo y de la empresa interesadas en esta materia, y contó con la participación de más de 150 personas.

La ponencia inaugural sirvió para enmarcar la problemática general del conocimiento de la exposición a estos agentes en el mundo laboral y aportar ejemplos de su planteamiento a países de nuestro entorno. Posteriormente, técnicos del ISSL fueron abordando las diferentes fases de desarrollo del proyecto de creación del sistema CAREX-CAT, así como los principales resultados obtenidos y las líneas de intervención que se están llevando a cabo desde el ISSL con el fin de contribuir a mejorar las condiciones de seguridad y salud de la población trabajadora expuesta. Igualmente se presentaron las herramientas que se están desarrollando para garantizar la accesibilidad al conocimiento generado y la difusión de este. Finalmente, y para acabar la jornada, algunas empresas compartieron su experiencia en relación con la exposición a agentes cancerígenos.

La exposición laboral a agentes cancerígenos se puede prevenir y todos los agentes implicados tenemos la responsabilidad de trabajar en esta dirección.

NOTÍCIES DES DE L'INSTITUT DE SEGURETAT I SALUT LABORAL DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

LA GENERALITAT PRESENTA EL SISTEMA CAREX-CAT

Els riscos relacionats amb l'exposició als agents cancerígens constitueixen una gran preocupació de salut a nivell mundial, tant pels seus efectes sobre la població en general com per les seves implicacions en l'àmbit laboral.

Les estimacions de la incidència del càncer en la població indiquen que el càncer d'origen laboral continuarà sent un problema de salut en el futur, com a conseqüència de l'exposició actual d'una part de la població treballadora. Per això, la reducció de les exposicions en el lloc de treball està considerada com una prioritat en la majoria de les estratègies nacionals de seguretat i salut laboral.

La prevenció efectiva i el control de l'exposició ocupacional a aquests agents requereixen un coneixement efectiu i de qualitat que permeti la presa de decisions en matèria de prevenció de riscos laborals i el desenvolupament de polítiques públiques basades en l'evidència científica.

Part de la població treballadora catalana està exposada, per raó de la seva feina, a agents cancerígens, però fins ara no es disposava d'un mapa d'exposició a Catalunya que oferís el coneixement necessari sobre la prevalença d'exposició de la població i que servís de base per a l'establiment de polítiques públiques en aquesta matèria.

Des de l'Institut de Seguretat i Salut Laboral (ISSL) s'ha estat treballant des de l'any 2012 en el desenvolupament del sistema CAREX-CAT, un sistema d'informació sobre l'exposició laboral a agents cancerígens que segueix el model del sistema CAREX internacional i que permet fer l'estimació del nombre de treballadors exposats per agent cancerigen i per activitat econòmica. Aquest sistema CAREX treballa amb els agents cancerígens que la International Agency for Research on Cancer (IARC) ha classificat en els grups 1 (carcinogen en humans) i 2A (probablement carcinogen en humans), i amb una selecció dels agents classificats en el grup 2B (possiblement carcinogen en humans) i que es puguin relacionar amb exposicions d'origen laboral.

El sistema CAREX-CAT

CAREX-CAT està constituït per una matriu en la qual les dades de prevalença d'exposició s'estructuren en tres nivells diferents: per agent cancerigen, per activitat econòmica i per operació o situació d'exposició concreta en cada activitat.

Per al desenvolupament de CAREX-CAT es va valorar inicialment l'adequació d'extrapolar i adaptar les dades contingudes en el sistema CAREX-Espanya 2007, però la identificació de limitacions importants en aquest procés d'extrapolació va motivar la necessitat de desenvolupar el sistema a partir de dades pròpies obtingudes directament de la població treballadora de Catalunya.

Durant els anys 2013-2015, tècnics de l'ISSL han visitat 1.590 empreses de més de 120 activitats econòmiques a nivell de grup (3 dígits segons la Classificació catalana d'activitats econòmiques, CCAE-2009) per valorar les característiques de l'exposició als agents cancerígens presents en els diferents llocs de treball. La informació recollida ha permès fer l'estimació i la valорació de la població laboral exposada, la identificació dels sectors d'activitat i de les operacions amb més risc, i la descripció de les condicions de treball associades a aquestes exposicions.

El sistema CAREX-CAT també incorpora algunes millors respecte al sistema CAREX original, com l'estimació de la freqüència de les exposicions, l'estimació de les exposicions múltiples o la caracterització de les mesures de protecció col·lectives i individuals utilitzades a les diferents empreses.

La informació recollida amb el treball de camp es va completar amb l'obtinguda a partir d'altres fonts, com la II Enquesta catalana de condicions de treball (2012), en relació amb alguns agents, o a partir de la revisió bibliogràfica sobre alguns sectors. Finalment, i per complir els sectors d'activitat econòmica, està previst incorporar la informació corresponent als sectors d'ensenyament i de sanitat durant el primer semestre de l'any 2016.

Informació disponible

El sistema CAREX-CAT disposa d'informació sobre la població treballadora de Catalunya exposada a agents cancerígens a diferents nivells.

Per una part, CAREX-CAT permet obtenir l'estimació del nombre de treballadors exposats per activitat econòmica amb diferents graus d'agregació. Això facilitarà l'accés a la informació específica que els usuaris potencials del sistema requereixin en funció del seu camp d'interès, des de l'aproximació més general en l'àmbit de

tot Catalunya, fins a un nivell molt detallat per activitat econòmica a nivell de grup per a més de 120 activitats econòmiques.

Per altra part, el sistema permet accedir a la informació per agent cancerígen, i obtenir dades sobre les activitats amb més treballadors exposats a cada agent i les prevalences d'exposició en funció de la freqüència d'exposició (exposició ocasional o contínua). Igualment, el sistema ofereix informació detallada sobre les diferents operacions i processos associats a cadascun dels agents i activitats econòmiques, així com informació sobre les característiques del procés i de les mesures preventives utilitzades a les empreses.

Tota aquesta informació pot ser d'utilitat tant per a les persones implicades en la prevenció dels riscos laborals com per a les empreses i els treballadors, o per als investigadors interessats en temes de salut laboral. Aquest coneixement específic i de qualitat és igualment imprescindible per establir prioritats d'actuació per al desenvolupament de programes d'intervenció que permetin actuar de forma efectiva per millorar les condicions de seguretat i salut dels treballadors potencialment exposats, ja sigui per part de les mateixes empreses i serveis de prevenció com per part de les administracions públiques.

Actualment, s'està treballant per fer accessible la informació del sistema CAREX-CAT i per posar-la a disposició de totes aquelles persones o entitats interessades en el seu ús.

Jornada “Exposició laboral a cancerígens a Catalunya. El sistema CAREX-CAT”

El passat mes de novembre es va celebrar la jornada tècnica de presentació del sistema CAREX-CAT, organitzada per l'ISSL amb l'objectiu de compartir els resultats obtinguts en el treball realitzat des de l'ISSL per tal de caracteritzar l'exposició a agents cancerígens a Catalunya.

La jornada anava adreçada als professionals de la prevenció de riscos laborals i a totes aquelles persones del món del treball i de l'empresa interessades en aquesta matèria, i va comptar amb la participació de més de 150 persones.

La ponència inaugural va servir per emmarcar la problemàtica general del coneixement de l'exposició a aquests agents en el món laboral i per aportar exemples del seu plantejament a països del nostre entorn. Posteriorment, tècnics de l'ISSL van anar abordant les diferents fases de desenvolupament del projecte de creació del sistema CAREX-CAT, així com els principals resultats obtinguts i les línies d'intervenció que s'estan portant a terme des de l'ISSL per tal de contribuir a millorar les condicions de seguretat i salut de la població treballadora exposada. Igualment es van presentar les eines que s'estan desenvolupant per garantir l'accessibilitat al coneixement generat i la difusió d'aquest. Finalment, i per acabar la jornada, algunes empreses van compartir la seva experiència en relació amb l'exposició a agents cancerígens.

L'exposició laboral a agents cancerígens es pot prevenir i tots els agents implicats tenim la responsabilitat de treballar en aquesta direcció.